

Przystanek historia

<https://przystanekhistoria.pl/pa2/teksty/67395,Jasnogorskie-Milenium.html>

Fot. z zasobu IPN

ARTYKUŁ

Jasnogórskie Milenium

OKRES HISTORYCZNY

(1956-1970) Od Października do Grudnia

Autor: RADOSŁAW MORAWSKI 26.08.2020

3 maja 1966 r. nastąpił kulminacyjny punkt centralnych, kościelnych, trzydniowych obchodów Milenium Chrztu Polski, którym była uroczysta suma pontyfikalna odprawiana na wałach klasztoru ojców paulinów na Jasnej Górze w Częstochowie.

W jej trakcie prymas Polski kardynał Stefan Wyszyński odczytał „Akt oddania Polski w macierzyńską niewolę Maryi Matki Kościoła za wolność Kościoła Chrystusowego”.

Historyczna data

Wybór Jasnej Góry na miejsce, a także dnia 3 maja (w którym obchodzone jest święto Najświętszej Maryi Panny Królowej Polski oraz rocznica uchwalenia Konstytucji 3 maja) jako daty centralnych, uroczystych obchodów rocznicy, tak ważnej dla Kościoła i Polaków, był wyborem świadomym.

Przygotowania do obchodów trwały od końca 1965 r. Wierni w Polsce oczekiwali, że w uroczystościach weźmie udział papież Paweł VI. Niestety władze PRL odmówiły zaproszenia go. Ostatecznie legatem papieskim został prymas Polski Stefan Wyszyński.

To właśnie w tym, największym maryjnym sanktuarium w Polsce, 26 sierpnia 1956 r., złożono Jasnogórskie Śluby Narodu Polskiego, powtórzone następnie, 3 maja 1957 r., z udziałem uwolnionego z internowania, ich autora, prymasa Wyszyńskiego.

Przygotowania do obchodów trwały od końca 1965 r. Wierni w Polsce oczekiwali, że w uroczystościach weźmie udział papież Paweł VI. Niestety władze PRL odmówiły zaproszenia go, a ambasador Polski w Rzymie poinformował Stolicę Apostolską, że przyjazd Ojca Świętego jest niewskazany. Ostatecznie legatem papieskim został prymas Polski Stefan Wyszyński, który 2 maja 1966 r. przybył, uroczyste witany przez zwarty tłum wiernych, do klasztoru jasnogórskiego. Tam wieczorną mszą i nabożeństwem majowym uroczyste rozpoczęto centralne obchody.

**Obchody Milenium Chrztu Polski
w Częstochowie. Tłumy wiernych
na błoniach klasztoru oo.
Paulinów na Jasnej Górze. Widok
z wieży. Fot. z zasobu IPN**

Pięciogodzinna suma

3 maja 1966 r., o godzinie 10, od uroczystej procesji, w której przedstawiciele różnych grup społecznych wynieśli na wały jasnogórskie oryginał obrazu Matki Boskiej Częstochowskiej i portret nieobecnego papieża Pawła VI, rozpoczęła się pięciogodzinna suma dla kilkuset tysięcy wiernych, zgromadzonych na błoniach przed klasztorem.

Władze PRL, tym razem z obawy przed zamieszkami, postanowiły nie organizować w dniach obchodów kościelnych, konkurencyjnych uroczystości związanych z 1000-leciem państwowości polskiej. Zdecydowały się połączyć je z obchodami 750-lecia Częstochowy i zorganizować je 1 maja.

Zdjęcie papieża złożono na pustym papieskim tronie wraz z wiązanką białych i żółtych róż. Następnie kardynał Wyszyński poświęcił nowe korony i zamienił je na obrazie Matki Boskiej Częstochowskiej. Mszy przewodniczył metropolita krakowski arcybiskup Karol Wojtyła. Kazanie, przypominające 1000-letnie chrześcijańskie dziedzictwo narodu polskiego, wygłosił prymas Polski. Na zakończenie odczytał wspomniany „Akt oddania Polski w macierzyńską niewolę Maryi Matki Kościoła za wolność Kościoła Chrystusowego”. Po sumie Święty Obraz, również w procesji, wrócił na swoje miejsce w kaplicy. Centralne uroczystości milenijne zakończyły się 4 maja 1966 r. mszą i procesją maryjną na wałach Jasnej Góry.

Komunistyczny wyścig o frekwencję

Władze PRL, tym razem z obawy przed zamieszkami, postanowiły nie organizować w dniach obchodów kościelnych, konkurencyjnych uroczystości związanych z 1000-leciem państwowości polskiej. Zdecydowały się połączyć je z obchodami 750-lecia Częstochowy i zorganizować je 1 maja, w Międzynarodowym Dniu Pracy, a tym samym wykazać się skutecznością w zorganizowaniu społeczeństwa i obnażyć nieskuteczność Kościoła, czyli *de facto* rozpocząć swoisty wyścig o frekwencję. Głównymi atrakcjami obchodów państwowych miały być: pochodz pierwszomajowy, mecze żużlowe i piłkarskie, zlot balonów sportowych, otwarcie stadionu, wyścig kolarski i występy estradowe.

Uaktywniła się Służba Bezpieczeństwa. Rozstawiła wokół klasztoru ponad 200 funkcjonariuszy, którzy mieli obserwować, fotografować i liczyć pielgrzymów. Założono również podsłuchy w pokojach gości zagranicznych. Aby uzyskać kompromitujące ich materiały, włączono do działań cztery tajne współpracowniczki SB.

Niestety ograniczone środki budżetowe KW PZPR w Katowicach sprawiły, że z części atrakcji sportowych musiano zrezygnować. W prasie chwalono się właściwie tylko pochodem pierwszomajowym, w którym wziąć miało udział ponad 160 tys. osób.

Władze PRL nie zrezygnowały również z utrudniania i przeszkadzania Kościołowi w organizowaniu uroczystości milenijnych. Lokalni działacze partyjni prowadzili rozmowy z proboszczami parafii, aby ci nie organizowali wyjazdów na obchody do Częstochowy, lecz urządzali lokalne świętowanie w swoich kościołach. Zastraszano również ojców paulinów, sugerując im, że to oni poniosą odpowiedzialność za zachowanie porządku w mieście. Dyrekcje urzędów i innych zakładów pracy zobowiązano do zaostrenia dyscypliny pracy. Kuratorium Okręgu Śląskiego dostało polecenie, aby tak zorganizować zajęcia w szkole, żeby dzieci były w niej jak najdłużej. Komunikacja kolejowa i miejska miała utrudniać dostanie się pielgrzymom na miejsce uroczystości. Zabroniono wypożyczania autokarów grupom pielgrzymkowym.

Metropolita krakowski arcybiskup Karol Wojtyła (pośrodku z pastorałem) w czasie procesji z obrazem Matki Boskiej Częstochowskiej na murach klasztoru na Jasnej Górze. 3 maja 1966 r. Fot. z zasobu IPN

Obchody Milenium Chrztu Polski w Częstochowie. Tłumy wiernych na błoniach klasztoru oo. Paulinów na Jasnej Górze. Widok z wieży. Fot. z zasobu IPN

„Tylko” pół miliona wiernych

Uaktywniła się również w tych dniach Służba Bezpieczeństwa. Rozstawiła ona wokół klasztoru ponad 200 funkcjonariuszy, którzy skrupulatnie mieli obserwować, fotografować i liczyć pielgrzymów. Część z nich nagrywała również kazania i wypowiedzi hierarchów kościelnych. Założono również podsłuchy w pokojach gości zagranicznych. Aby uzyskać kompromitujące ich materiały, włączono do działań cztery tajne współpracowniczki SB.

Obchody Milenium Chrztu Polski w Częstochowie. Tłumy wiernych na błoniach klasztoru oo. Paulinów na Jasnej Górze. Klasztor w tle. Widoczny ołtarz i obraz Matki Boskiej

Obchody Milenium Chrztu Polski w Częstochowie. Prymas Stefan Wyszyński w otoczeniu księży obok obrazu Matki Boskiej Częstochowskiej ustawionego na ołtarzu na murach klasztoru oo.

Częstochowskiej. Fot. z zasobu **Paulinów na Jasnej Górze. Fot. z zasobu IPN**

Działania władz odniosły częściowy sukces, jeżeli chodzi o ograniczenie frekwencji na mszach milenijnych, co przyznawała nawet strona kościelna. Z zakładanych początkowo 2 milionów wiernych, pojawiło się na nich w sumie, według szacunków, niespełna pół miliona, co i tak wygląda imponująco na zdjęciach z uroczystości i jest większą liczbą niż ta, którą zgromadziły państwowe obchody w dniu 1 maja.

Więcej ciekawych historii i dokumentów znajdziesz na profilu Archiwum IPN

COFNIJ SIĘ